ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТРАНСПОРТ „КИРИЛ СТАРЦЕВ”
пк. 7005, гр. Русе, ул. „Проф. Димитър Баларев” № 1,
тел.: 082/841886, e-mail: info-1806312@edu.mon.bg

УТВЪРДИЛ:
ДИРЕКТОР П
инж. Златка Рашкова

ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Програмата е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на 10.09.2026 г. с Протокол № 14

I. Въведение

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и е насочено към осигуряване на подкрепа за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик. То има за цел да създава условия за пълноценно участие на учениците в образователния процес и в живота на училищната общност, като се премахват съществуващите пречки пред ученето, развитието и участието.

Настоящата Програма е разработена с цел да осигури равни възможности за образование, личностно развитие и социализация на учениците в Професионална гимназия по транспорт „Кирил Старцев“– Русе, с особен акцент върху учениците от уязвими групи. Основава се на принципите на равнопоставеност, недопускане на дискриминация, уважение към индивидуалността, приемане на различията, подкрепа според индивидуалните потребности и активно участие на учениците в училищния живот. Важна предпоставка за успешното приобщаване е изграждането на позитивна, сигурна и подкрепяща училищна среда, в която всеки ученик се чувства приет, уважаван и насърчаван да развива своите способности.

Програмата отчита необходимостта от превенция на отпадането и преждевременното напускане на образователната система, ограничаване на отсъствията, преодоляване на обучителни затруднения, подкрепа на ученици в риск и създаване на условия за успешно завършване на образованието и професионална реализация.

Тя е съобразена със спецификата на Професионална гимназия по транспорт „Кирил Старцев“ – Русе като институция, осигуряваща професионално образование и подготовка, и с необходимостта от изграждане на компетентности, социални умения и нагласи, подпомагащи успешната реализация на учениците на пазара на труда и в обществото.

II. Нормативна основа на училищната програма

Програмата е разработена в съответствие с действащото законодателство и стратегическите документи в областта на образованието, равнопоставеността и приобщаването, включително:

1. Конституцията на Република България;
2. Закона за предучилищното и училищното образование;
3. Закона за защита от дискриминация;
4. Конвенцията на ООН за правата на детето;
5. Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания;
6. Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието; Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
7. Наредбата за приобщаващото образование, приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г., с последващите изменения и допълнения;
8. Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование, с последващите изменения и допълнения;
9. Наредба № 8 от 11.08.2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование, с последващите изменения и допълнения;

10. Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, с последващите изменения и допълнения;
11. Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030 г.);
12. Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020);
13. Национална стратегия за хората с увреждания (2016 – 2020 г.);
14. Националната стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.);
15. Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012–2020 г.);
16. Европейската социална харта – ревизирана 2000 г.;
17. Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея /1992 г./ – с измененията и допълненията от 2010 г. ;
18. Международния пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права – в сила в България от 1976 г.;
19. Ръководство на EASO относно условията на приемане на непридружени деца: оперативни стандарти и показатели (декември 2018 г.);
20. Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010 – 2020 г.).

Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето определя общата посока за развитие на образователната система до 2030 г.

III. Целева група

Програмата е насочена към всички ученици в Гимназията, като специално внимание се отделя на ученици, които поради различни обстоятелства са изложени на риск от затруднения в обучението, социалното включване или завършването на образованието.

Сред тях могат да бъдат:

- ученици със специални образователни потребности;
- ученици с хронични заболявания и други специфични потребности;
- ученици в риск от отпадане или преждевременно напускане на образователната система;
- ученици с голям брой отсъствия;
- ученици, преживели насилие или изложени на риск от насилие;
- ученици от семейства в затруднено социално или икономическо положение;
- ученици, чиито родители работят или пребивават продължително време в чужбина;
- ученици, които срещат затруднения при адаптацията към училищната среда;
- ученици, за които българският език не е майчин;
- ученици, принадлежащи към различни етнокултурни общности;
- ученици с обучителни затруднения;
- ученици с проблеми в поведението или трудности при социалното взаимодействие;
- ученици, завърнали се от обучение в чужбина;
- ученици с изявени дарби и способности, за които е необходима допълнителна подкрепа за развитие на потенциала им.

IV. Анализ на училищната среда

Професионална гимназия по транспорт „Кирил Старцев“– Русе е училищна общност, в която се обучават ученици с различни индивидуални способности, интереси, социален и семеен опит и образователни потребности. Различията между учениците са естествена част от училищния живот и изискват създаване на среда, основана на уважение, толерантност и равнопоставеност.

Училището прилага политики и дейности, насочени към:

- равен достъп до качествено образование;
- превенция на отпадането и преждевременното напускане на училище;
- ограничаване на отсъствията и работа с ученици с трайни пропуски;
- подкрепа при обучителни затруднения;
- психологическа и педагогическа подкрепа;
- превенция на насилието и агресията;
- недопускане на дискриминация;
- развитие на толерантност и уважение към различията;
- кариерно ориентиране и подготовка за професионална реализация;
- участие на учениците в извънкласни и извънучилищни дейности;
- подкрепа за ученици с изявени способности;
- ефективно взаимодействие между училището, родителите и институциите.

Насърчават се също представители на малцинствените групи да се образоват и квалифицират. Създават се условия за достъпна качествена грижа за децата в училищна възраст, така че техните родители да могат да търсят възможности за образование или професионална реализация. При децата в училищна възраст се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес.

Често се прави паралел между интеркултурното образование и образованието на деца от уязвими и рискови групи: и в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките пред приобщаването на различните са големи, а в същото време потенциалните рискове от игнорирането или дискриминирането биха могли да бъдат още по-сериозни.

Ключовата роля на образованието за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване: ранното образование, достъпно за всички независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.

Обхващането на всяко дете в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование.

Основни фактори, които могат да затруднят успешното включване и обучение на учениците, са:

- системни отсъствия;
- ниска мотивация за учене;
- недостатъчна родителска ангажираност;
- ниска степен или липса на образование на родителите;
- социално-икономически затруднения;

- обучителни дефицити;
- семейни проблеми;
- негативно влияние на връстници;
- честа промяна на местоживеене или училище;
- затруднения при социалната адаптация;
- прояви на агресия или конфликтно поведение;
- недостатъчно развита учебна самостоятелност;
- негативно влияние на приятелската среда, на „улицата”;
- дезинформацията;
- модел на подражание родител-дете, неуважение към училището, като институция и педагогическия персонал;
- отглеждане от възрастни роднини.

V. Водещи принципи при реализацията на програмата

Реализацията на Програмата се основава на следните принципи:

1. Равен достъп до образование и подкрепа за всеки ученик.
2. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация.
3. Зачитане на индивидуалността и достойнството на всеки ученик.
4. Приемане и уважение към различията.
5. Превенция вместо реакция при възникване на проблем.
6. Индивидуален подход и съобразяване с конкретните потребности на ученика.
7. Партньорство между училището, ученика, семейството и институциите.
8. Активно участие на учениците в училищния живот.
9. Създаване на позитивна и сигурна образователна среда.
10. Подкрепа за личностното развитие и професионалната реализация.

VI. Цели на програмата

1. Основна цел:

Осигуряване на равни възможности за качествено образование, личностно развитие и успешно професионално реализиране на всички ученици, чрез създаване на приобщаваща, подкрепяща и недискриминационна училищна среда.

2. Специфични цели:

- гарантиране на равен достъп до образование;
- превенция на отпадането и преждевременното напускане на училище;
- намаляване на отсъствията и повишаване на мотивацията за учене;
- своевременно установяване на обучителни и социални затруднения;
- предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- развитие на социалните и комуникативните умения на учениците;
- предотвратяване на насилието, тормоза и дискриминацията;
- изграждане на толерантност към културните, социалните и индивидуалните различия;
- развитие на способностите и талантите на учениците;
- подкрепа за професионалното ориентиране и бъдещата реализация;

- повишаване на ангажираността на родителите;
- подобряване на взаимодействието между училището и институциите;
- създаване на условия за активно участие на всеки ученик в училищния живот.

VII. Дейности за постигане на целите

1. Наблюдение и анализ на посещаемостта и отсъствията на учениците.
2. Своевременно установяване на ученици в риск от отпадане.
3. Индивидуална работа с ученици с обучителни затруднения.
4. Организиране на допълнителна подкрепа при установена необходимост.
5. Провеждане на консултации от педагогически специалисти.
6. Осигуряване на психологическа подкрепа и съдействие при необходимост.
7. Провеждане на дейности за превенция на агресията, насилието и тормоза.
8. Работа за формиране на толерантност и уважение към различията.
9. Провеждане на информационни и образователни инициативи с ученици и родители.
10. Организиране на дейности за повишаване на мотивацията за учене.
11. Насърчаване на участието на учениците в състезания, олимпиади, конкурси, проекти и извънкласни дейности.
12. Подкрепа на ученици с изявени способности и интереси.
13. Осигуряване на възможности за развитие на професионални и практически умения.
14. Провеждане на дейности по кариерно ориентиране.
15. Насърчаване на участието на учениците в училищни инициативи и обществения живот.
16. Работа с родители за повишаване на ангажираността им към образованието и развитието на техните деца.
17. Провеждане на срещи и консултации с родители на ученици в риск.
18. Взаимодействие с Отдел „Закрила на детето“, МКБППМН, РУО – Русе, общински структури и други компетентни институции при необходимост.
19. Сътрудничество с неправителствени организации и други партньори при реализиране на дейности за приобщаване.
20. Повишаване на квалификацията и компетентностите на педагогическите специалисти за работа с ученици с различни образователни потребности.
21. Създаване на позитивен психоклимат и подкрепяща училищна среда.
22. Проследяване на резултатите от предприетите мерки и оценка на тяхната ефективност.
23. При необходимост – разработване на индивидуални мерки за подкрепа съобразно конкретните потребности на ученика.

VIII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат от изпълнението на Програмата се очаква:

- повишаване на равния достъп до образование;
- намаляване на риска от отпадане и преждевременно напускане на училище;
- подобряване на посещаемостта;
- повишаване на мотивацията за учене;
- подобряване на образователните резултати;
- по-активно участие на учениците в училищния живот;
- подобряване на социалните и комуникативните умения;

- намаляване на проявите на агресия, тормоз и дискриминация;
- повишаване на родителската ангажираност;
- по-добро взаимодействие между училището и институциите;
- развитие на потенциала и способностите на учениците;
- създаване на устойчива приобщаваща училищна среда;
- по-добра подготовка на учениците за продължаване на образованието и професионална реализация.

IX. ОТГОВОРНОСТИ

За изпълнението на Програмата отговорност носят:

- директорът на училището;
- заместник-директорите;
- педагогическите специалисти;
- педагогическият съветник/психологът, когато има такъв;
- класните ръководители;
- координаторът по приобщаващото образование;
- екипите за подкрепа за личностно развитие;
- учениците;
- родителите/настойниците;
- административният и непедагогическият персонал в рамките на своите компетентности.

При необходимост училището взаимодейства с компетентните институции и организации с оглед защита на правата и интересите на учениците и осигуряване на необходимата подкрепа.